

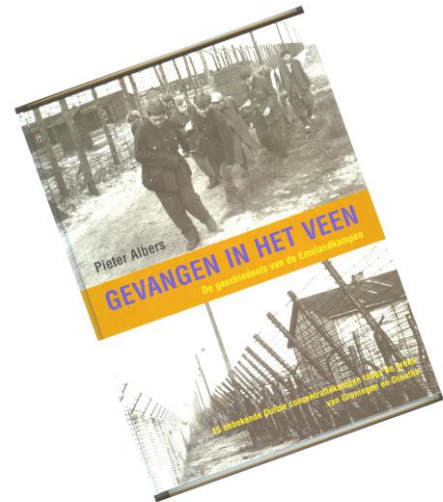
Betreft lezing 'Speurtocht naar de Emslandkampen' door Pieter Albers

Vijftien vergeten kampen vlak over de grens

Speurtocht naar de Emslandkampen

„Het gesar, het geweld van de bewakers: het was verschrikkelijk. Het begon bij de aankomst in het kamp. We moesten in looppas, rennen, je laten vallen, opstaan, je laten vallen, opstaan, je naar links in de modder laten vallen, opstaan, je naar rechts in de modder laten vallen. Gaat het volgens de bewakers te langzaam, dan trappen ze je of slaan met hun geweer. Aan de slachtoffers is geen droog draadje of plekje meer te vinden. Velen braken...”

Dit citaat is van Günter Daus, overlevende van een van de vijftien concentratiekampen die vlak over de grens met Drenthe en Groningen in Duitsland hebben gestaan. Deze Emslandlager staan, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Auschwitz en Dachau, niet synoniem voor de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. De kampen in het Emsland zijn eenvoudigweg jarenlang doodgezwegen.

Emmenaar Pieter Albers heeft aan de hand van publicaties, mondelinge getuigenissen, boeken en radio-uitzendingen de geschiedenis van de kampen onderzocht.

In zijn lezing zet Albers mogelijke redenen op een rij waarom de kampen werden verzwegen. Misschien was er na Auschwitz geen plaats meer voor nog meer leed. Mogelijk wilde de plaatselijk bevolking de kampen zo snel mogelijk vergeten door er niet over te praten: "Men moet naar de toekomst kijken, niet naar het verleden".

Nederland speelde in ieder geval een kwalijke rol. In de kampen zaten voor de oorlog politieke gevangenen: tegenstanders van het Nazi-regime. Ontsnapte gevangenen werden door de Nederlandse marechaussee zonder aarzelen overgeleverd aan de Duitsers. Vaak werden ze terug naar het kamp doodgeschoten. Op de vlucht neergeschoten, heette dat dan. „Ze moeten toch geweten hebben wat er aan de hand was in die kampen", zegt Daus over de Hollandse douane.

Pas in de jaren tachtig drongen vooral jonge Duitsers aan op het niet vergeten van de gruwelijke geschiedenis van de kampen, waar in de periode van 1933 tot en met 1945 tussen 180.000 en 260.000 mensen gevangen werden gehouden. Ongeveer 29.000 gevangenen overleefden de kampen niet.

In de lezing wordt extra aandacht besteed aan het vinden van de huidige overblijfselen van die verschrikkelijke kampen. Wat is er nu nog van terug te vinden? Daarna wordt stilgestaan bij Wolfgang Langhoff (schrijver van het boek Die Moorsoldaten), gevangene Carl van Ossietzky (in 1936 winnaar van de Nobelprijs van de Vrede), Willi Herold (de beul van het Emsland), Mackzów (zoals het Duitse Haren na de bevrijding heette omdat het een Pools dorp werd).